

За науковими кадрами!

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р. № 40 (1773). 31 ГРУДНЯ 1989 РОКУ. Цена 2 коп.

Дільнична виборча комісія по виборах народних депутатів Української РСР і місцевих Рад народних депутатів.

Амброз Ю. О.
Бороздін Ю. О.
Глотов О. В.
Гончарук О. Є.
Гречаний К. В.
Живицька С. П.
Кравцов В. М.
Лебеденко Н. О.
Левіт Ю. Я.
Лозовський А. К.
Немченко І. В.
Плітін С. Ю.
Повниця Н. В.
Стойловський В. П.
Теплицька В. О.
Терещенко Н. В.
Хитрич М. В.
Черкаський А. В.
Щеглов Е. В.

назустріч виборам

Кандидат названий

Відбулась конференція трудового колективу університету, присвячена висуванню кандидатів у народні депутати Української РСР від Одеської області.

Висування кандидатів ішло на альтернативній основі. Від трудового колективу істфаку названо кандидатуру завідуючого кафедрою нової і новітньої історії професора **С. И. Аппатова**, від ради ветеранів ОДУ і кафедри теорії й методики викладання літератури доцента **А. А. Жабрюка**.

Студенти геофаку своїм кандидатом у депутати назвали другокурсника **Ю. Самсонова**, а трудовий колектив юрфаку — завідуючого кафедрою теорії й історії держави і права — професора **О. В. Сурилова**.

Свої власні кандидатури висунули **О. В. Колегов** (молодший науковий працівник НДЧ) і студент **Е. Хейфець** (геолого-географічний факультет, V курс).

В напружених умовах оцінки кандидатур і внаслідок переголосовування більшістю голосів кандидатом у депутати до Верховної Ради УРСР по Центральному виборчому округу № 301 від Одеського університету висунутий Семен Йосипович АППАТОВ.

До читачів «ЗНК»

Рада ветеранів війни, праці і Збройних Сил СРСР ОДУ об'єднує близько 600 чоловік. Багато хто з них, незалежно від віку й фізичних можливостей, базуючись лише на ентузіазмі й великому життєвому досвіді, в міру своїх сил беруть участь у перебудові, якою живе сьогодні вся країна.

Радянський народ шанує своїх ветеранів, людей, на плечі яких у годину лихоліття для нашої держави, ліг неабиякий тягар. Ця пошана до літніх людей повинна виявитися й тепер, у рік 45-річчя Великої Перемоги. Щоб зробити піклування про ветеранів більш конкретним і організованим, відкрито рахунок за номером 164702 ОПЕРУ житлосоцбанку, МФО № 328016; в ощадкасі № 5340/0140, номер рахунку Ю15.

Звертаємось до всіх викладачів, студентів і працівників університету із закликом скористатися з поданого вище рахунку і зробити на нього свій посильний внесок!

З аналогічним зверненням адресуємось і до колективів виробничих підрозділів та кооперативів, що діють при ОДУ.

Від імені й за дорученням ради ветеранів ОДУ
Г. ДЕДЯКІН.

Відродження традиції

Однієї з грудневих п'ятниць, на філологічному факультеті повернулася одна з колишніх добрих традицій — проведення студентських літературних вечорів. А втім, літературні п'ятниці все-таки бували, та організовували їх здебільшого викладачі. Може, саме через це вони й не мали особливої популярності?

Тепер до діла взялися самі студенти. Перша доповідь — літературна розвідка Альоші Сердюченка (голови студентського наукового товариства факультету) за темою, що вже в час проголошення викликала посмішку, — «Одеське просторіччя». А далі була вже просто буря захвату. Вона й стала нагородою Альоші за працю.

Прослухати та обговорити доповідь зійшлося понад 70 чоловік. Мабуть, з часу створення наукового товариства на філологічному факультеті це перший випадок такої активності студентів. Тепер готується зустріч ліриків.

Приходьте, буде цікаво!

О. МИХАЙЛОВ.

Майбутній рік згідно із східним календарем — рік білого коня. Всі гороскопи твердять, що таким рокам властиві риси цієї доброї, мирної, працьовитої тварини. Сподіваємось, що Новий рік дійсно буде добрим для всіх нас, і ми досягнемо дальших успіхів на шляху демократії і прогресу.

ПОЛІТИЧНА ОСВІТА КОМУНІСТІВ

Цими днями відбулися збори комуністів ректорату з порядком денним: «Поетична політична освіта комуністів — актуальна потреба».

З доповіддю виступив член партійного О. Л. Сидлецький. Після доповіді розгорнулися серйозні дебати. Думки, висловлювані у виступах, були найрізноманітнішими і досить суперечливими. Відсутні питання дехто з промовців легко переходив до обговорення пролем підготовки до ХХVIII з'їзду КПРС, що має незабаром відбутися.

Якщо судити з настроїв учасників зборів, то серйозна розмова про партію давно вже назрала. В 1990 році газета має намір надати комуністам свої шпальти для викладу міркувань з приводу Статуту і Програми діяльності КПРС.

А зараз пропонуємо увазі читачів виступ на згаданих зборах працівника деканату для роботи з іноземними студентами члена КПРС Костянтина Калістратовича Писіна.

Шановні товариші! Партійне навчання в нас заорганізоване, в ньому багато формалізму — небезпечного ворога перебудови в ідеологічній роботі партії.

Як не прикро, але приклад формалізму нам нерідко подають вищестоячі партійні комітети. Погляньте-но, які довгелезні промови, доповіді та виступи дозволяють собі наші партійні лідери навіть на найвищому рівні! Нормальної уваги слухачеві стає приблизно на годину. А коли говорять по дві — три та ще й не раз на рік, а мало не щомісяця або навіть тиж-

ня? Даруйте, але в усьому цьому видно чимало формалізму: вивернути на слухача якнайбільше інформації, а скільки з цього піде йому на користь, — це вже його власна справа.

Ще приклад. Наші газети показують дивовижну байдужість до форми подання важливих офіційних матеріалів. Візьміть будь-яку центральну газету, а ще краще близьку до нас «Вечерню Одесу», — офіційні матеріали в них займають щонайменше дві сторінки, а часом доходять і до всіх чотирьох. Та ще й як займають! Величезними, сірими плямами, без виділення шрифтом основних положень, без якихось підкреслень тощо.

Що тут може читача привабити, привернути його увагу? Схидається на те, що редакції партійних органів це не дуже й обходить. Головне — опублікувати, а чи прочитає хтось цей матеріал, чи зробить із нього для себе якісь висновки, про це ніби й байдуже.

А чи не краще прислужився б тут докладний, добре скомпонований виклад тієї чи іншої промови, особливо в місцевій пресі?

Чимало прикладів формалізму можна навести і з нашої ідеологічної роботи. Доповідач зазначив, що майже третина комуністів нашої парторганізації підвищує свій ідейно-теоретичний рівень самостійно — за особистими планами. А що хто вивчає та як вивчає, нікого це не турбує. Така важлива і, на мій погляд, перспективна форма навчання йде на самоплив.

А чом би на кожне занят-

тя нашого теоретичного семінару не запрошувати одного-двох комуністів, які опанують марксизм-ленінізм за особистими планами, зі своїми рефератами чи інформаціями? І семінари від цього урізноманітнілися б, і слухачі були б зацікавленішими, та й у тих, хто вчиться самостійно, відповідальність зроста б.

Ми роками тримаємось однієї форми навчання — семінару. Треба сміливіше шукати чогось новішого, ефективнішого. Зараз у нашій партії йде дискусія про перебудову ідеологічної роботи, про те, якою ми хочемо бачити саму партію. Може й нам, у нашій парторганізації, слід було б створити якусь дискусійну групу, клуб і охопити такою цікавою формою роботи не лише комуністів, а й усіх працівників ректорату, хто виявить бажання. Може б ця форма стала провідною в нашій політичній освіті?

Наша партія зараз у нелегкому становищі. Кілька років тому ніхто б не повірив, що підуть такі атаки на класиків марксизму-ленінізму, і при тому не лише на їх теорію, а навіть на пам'ятники і портрети. Такому ідеологічному напорові треба давати науково аргументовану відсіч та ще й у прийнятній для мас формі. Для цього треба не лише не відставати в питаннях політики й ідеології, не лише йти в ногу з часом, а навіть випереджувати події. Обстановка вимагає від нас, комуністів, високої принципності, підвищення ідеологічної опірності і наступальності. І все це — не на словах, а на ділі!

«Співець дружби»

Укладач збірки вибраних творів Адама Міцкевича російський поет В. Ф. Ходасевич писав: «Адам Міцкевич — це Пушкін польської літератури. Він першим заповів їй шляхи розвитку національного. Він першим зумів підійти до народної творчості і з цього джерела почерпнути основні мотиви свого життя...»

Ім'я найвидатнішого з польських поетів нерозривно пов'язане з Одесою, з попередником ОДУ — Рішельєвським ліцеєм, в давньому приміщенні якого (будинку Вагнера на вулиці Дерібасівській) він жив з 1825 року. В нашому місті шанують пам'ять поета: зараз фасад одного з колишніх лі-

цейських корпусів прикрашений барельєфом, що зафіксував профіль Адама Міцкевича.

Одесити з великим інтересом ставляться до всього, що пов'язується з ім'ям класика польської літератури. Краєзнавці збирають матеріали про його перебування в місті, книголюбів — різні видання його творів, аматори книжкової графіки — присвячені Міцкевичу екслібриси.

Пропонуємо увазі наших читачів кілька таких екслібрисів з колекції члена Одеського клубу аматорів книжкової графіки М. Б. Гітельмахера, що їх створили художники — графіки Клеменс Рошак (Польща), М. Паньков (Сочі).

М. ДЕНИСОВ.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ, МИЛОСЕРДЯ, БРАТЕРСТВО І ЄДНІСТЬ

Такий девіз Всесоюзної асоціації незаконно репресованих, створеної 9 грудня 1989 року в Москві на установчому з'їзді, де я був одним з делегатів від Одеси.

Працював з'їзд у конференц-залі готелю «Росія». На ньому були люди з Москви, більшості союзних республік, багатьох обласних центрів. Від України, крім Києва, були представники Львова, Дніпропетровська, Харкова, Полтави та інших міст — колишні в'язні ГУЛАГу, безневинно засуджені в пору свавілля Сталіна, позбавлені на багато років свободи. Це були люди, що позалишали по таборах молодість і здоров'я, позбулися сімей і професій, планів і сподівань. Були і найближчі родичі репресованих — діти, дружини (частіше вдови), що зазнали усіх нещастя приниження і безправ'я в ті лихі часи.

Одеська делегація, сформована на зборах асоціації жертв незаконних репресій у нашому місті, складалася з чотирьох чоловік. Це — голова делегації Є. Ф. Бергер, засуджений ще десятикласником на 10 років, з яких 6 пробув у спецтаборі Карагандинської області і пройшов також камеру смертників; А. П. Бойко, колишній в'язень Воркутпечтату, дочка розстріляного в 30-і роки голови Одеського облвиконкому П. Д. Бойка; І. Н. Сулімов — професор ОДУ, заарештований у 1935 році ще третьокурсником і засуджений «за контрреволюційну троцькістську діяльність», «покарання» відбував у Воркутинському таборі до 1947 року, а згодом у заслання до Східного Сибіру; і автор цих рядків, теж син «ворога народу» (батько мій до арешту працював помічником капітана Одеського порту, в 1950 році засуджений на 25 років «за антирадянську діяльність», помер у таборі від цілого «букету» хвороб: туберкульоз легень, виразка шлунку, цироз печінки, хоч на момент арешту був практично здоровим чоловіком).

Одесити взяли активну участь у роботі з'їзду. Професора І. Н. Сулімова обрали до президії з'їзду, Є. Ф. Бергер подав чимало пропозицій щодо статусу асоціації і до резолюції з'їзду, А. П. Бойко

докладно розповіла про діяльність Одеської асоціації жертв незаконних репресій.

Реабілітовані одесити та їх родичі створили свою асоціацію вже кілька місяців тому на базі одеської організації «Меморіалу». Асоціація розробила статут, обрала правління, сформувала секції (для розшуку поховань безневинно розстріляних у роки сталінізму, з питань побуту реабілітованих, з правових питань тощо). Асоціація працює у співробітництві з Комісією для відновлення справедливості щодо жертв репресій 30-х, 40-х і початку 50-х років, яка діє при Одеській обласній Раді народних депутатів. Одеський облвиконком ухвалив 16 жовтня 1989 року рішення за № 341 про пільги для реабілітованих (опубліковано в «Знамені комунізму»).

В ухваленню після тривалої дискусії Статуту Всесоюзної асоціації жертв незаконних репресій у першому розділі названо засновників Асоціації, якими, крім ініціативної групи, є Всесоюзна рада ветеранів війни і праці, Радянський фонд милосердя, Радянський фонд миру і газета «Ветеран». Серед завдань Асоціації — матеріальна, соціальна і правова допомога жертвам незаконних репресій, відродження історичної правди про злочини сталінізму, активна участь у демократичних перетвореннях

країни, боротьба проти актів беззаконня та їх рецидивів.

На з'їзді ухвалено велику резолюцію з цілою низкою звернень до Верховної Ради СРСР, зокрема, про визнання незаконними і злочинними каральних акцій проти селян у 30-і роки, про ухвалення Указу щодо відшкодування жертвам репресій тощо. З'їзд порушив перед Верховною Радою СРСР клопотання про проведення всенародного референдуму з питань організації відкритого судового процесу над сталінізмом, самим Сталініним і його найближчим оточенням. Час, нарешті, дати не лише політичну, а й правову оцінку сталінському геноцидові проти народу, злочинам проти людяності і людства.

З'їзд створив правління Асоціації. Серед відомих громадських діячів до нього обрали й народного депутата СРСР письменника Д. Н. Кугультинова, історика Діму Юрасова. Від Одеської асоціації до складу правління ввійшла Олександра Петрівна Бойко.

Президентом Всесоюзної асоціації з'їзд назвав кандидата технічних наук Н. В. Нумерова, колишнього фронтовика, учасника антифашистського руху Олору і партизанського руху в Прибалтиці, що був у Норильському спеціальному таборі з 1949 року по 1954 рік, а згодом його реабілітували.

З'їзд звернувся до союзних, республіканських, обласних, міських і районних партійних і радянських керівників із закликом максимально підтримувати Асоціацію та її місцеві товариства, відділки і групи в їх становленні і подальшій діяльності.

Д. МАЛЯВІН,
співголова Одеської асоціації жертв незаконних репресій,
доцент ОДУ.

А У НАС — ФУТБОЛ!

Відбулася фінальна зустріч з футболу на кубок університету. У вирішальному матчі зустрілися команди геолого-географічного і юридичного факультетів. Дещо перед цим юристи вибороли звання чемпіона університету, перемігши з рахунком 2:0 істориків. Тепер перемога стала на бік геологів — 1:0. Вони краще рухалися по полю, були проворнішими за суперників, створювали більше голевих моментів. Отже, перемогу у фіналі розіграшу Кубка університету можна назвати закономірною.

Варто докладніше спинитися на напівфінальному матчі геологів з командою філологічного факультету. Одрразу слід зауважити, що тут усе вирішувалося післяматчовими пенальті (основний час 0:0). Філологи побудували свою гру на засадах оборони, сподіваючись в одній з рідкісних контраатак добитись успіху. І шквал атак ця оборона витримала. Надійно грав воротар Едуард Узун. Не відставав від нього в надійності і лідер команди Володимир Григор'єв, який дуже добре провів усі зустрічі.

Та попри все це геологам щастило — такі виходити самнасам із суперниками, бити здалеку. Проте «заробили» вони й пенальті. Левова частка у створенні голевих моментів належала тут капітанові Петрові Гайдаржі. Але ці моменти були безплідними. Час вийшов.

Карен КОТИНЯН,
студент ІV курсу
філфаку.

География мест студенческой практики студентов-гидробиологов ОГУ довольно обширна — морские биостанции Севастополя и Дальних Зеленцов в Мурманской области, научно-исследовательские институты Азовско-Черноморского бассейна и Белорусской Академии наук, лаборатории по исследованию водных животных в Одесском институте биологии южных морей и на борту научно-исследовательских судов Калининградского морского пароходства. Но такого не было давно, чтобы сразу четверо практикантов и — на Дальний Восток...

на Черном море своих проблем предостаточно. Теперь же мы все больше начинаем сознавать, что «своей» может быть и проблема загрязнения в районе дальневосточных архипелагов, и — морского заповедника, и — «аральская», и — промышленных стоков в Одесском заливе.

Нет, не зря мы отправились в такую даль. Чего стоит одна только коллекция фауны Японского моря, переданная в зоологический музей ОГУ — 72 вида моллюсков, 12 видов ракообразных, 8 — по-настоящему редких рыб.

Не вытравится из памяти дальневосточников живая за-

интересованность «людей с Запада» (почему-то одесситов называют именно так), умение студентов из «черноморской жемчужины» развернуть стационарный лагерь-лабораторию и не только жить, но и работать в течение трех месяцев над определением видов и их описанием точным языком науки — все это привлекало к нам новых друзей, живущих на этом дальнем-дальнем, но теперь таком близком для нас Востоке.

Игорь СЕДЛЕЦКИЙ,
студент-гидробиолог.

...Дальний Восток поразил всех нас. Мы ожидали увидеть там чуть ли не вечную мерз-

лоту, суровый край, где солнце едва восходит над горизонтом. А на поверку увидели ласковое, почти по-южному теплое солнце, невообразимые просторы, буйство красок и... море.

Зачарованные, мы плавали среди «тропических лесов», состоящих из гигантских стеблей ламинарий, ныряли в густые сплетения разнообразных водорослей. Можно было часами смотреть на играющую и плавающую «по делам» рыбу, наблюдать морских ежей, дальневосточных трепангов. Из-за огромного числа звезд, ползающих по дну, оно казалось похотливым на лужайку, усыпанную цветами...

По прибытии в ТИПРО (Тихоокеанский институт рыбного хозяйства и океанографии), мы

были откомандированы на остров Попова для изучения биориффов, сбора материалов о повседневном поведении буроого и пятнистого трепангов.

За три месяца успели все. Собранные материалы лягут в основу курсовых работ. Мы провели 120 часов совместных наблюдений, составили подробный отчет для ТИПРО о работе на искусственных рифах.

Грустно было расставаться с нашим островом, с «дальним синим морем». Никогда не забыть нам Приморье, быстротечные дни, наполненные напряженной, интересной работой, купания в искрящихся волнах, подсвеченных микроскопическими светящимися водорослями.

Олег МАТВЕЕВСКИЙ.

социальная экология

ИСПОВЕДЬ УНИВЕРСИТЕТСКОГО ПСИХОЛОГА

Идея профессора Г. И. Швецса о введении в вузах принципиально новой дисциплины — «социальной экологии» — по существу была проигнорирована теми, кто хотя бы в силу своего служебного положения обязан радеть о престиже Одесского университета.

На недавнем заседании ректората декан механико-математического факультета В. Е. Круглов сообщил о желании факультета иметь у себя новую дисциплину — «психология математики». И это предложение, пока не официально представленное, тут же повисло в воздухе.

Так в чем тогда усматривает свою миссию в процессе перестройки высшей школы учебная часть университета — в фискации пребывания на рабочем месте преподавателей!

Итак, редакция начинает заинтересованный разговор о том, что и кто мешает университету вырваться из плена серости и рутины. Ждем ваших откликов.

Если провести контент-анализ письменных и устных заявлений наших политических и государственных деятелей за последнее время, можно констатировать, что термин «психология» употребляется значительно чаще, нежели термины всех вместе взятых точных и естественных наук. У меня нет возможности разяснить сущность данной методики, но во всяком случае она выявляет вес того или иного понятия в системе мышления пишущего или выступающего.

Вместе с тем, невольно вспоминается восточная поговорка: «Сколько ни кричи «халва, халва» — сладко во рту не будет!». У меня есть все основания утверждать, что последующие за Великой Октябрьской революцией годы, за редким исключением, для психологической науки были годами драматической борьбы за свое существование. Здесь не место рассуждать о причинах этого явления. Полагаю, что все дело в том, что наука весьма опасна для административно-командной, бюрократической пирамиды, которая олицетворяет зрелый, развитый казарменный социализм, и который мы, к счастью для человечества, в его завершеном виде успели построить только в одной отдельно взятой стране. Я намеренно не беру в кавычки слова зрелый, развитый. Это действительно зрелый, развитый казарменный социализм.

В этой связи необходимо вспомнить, что объектом изучения психологии является индивидуальность, личность. И чем она ярче, тем больше оснований получают психологи для исследования творческого потенциала человечества. Располагая арсеналом психодиагностических методик, она с большой долей достоверности может дураку сказать, что он дурак, вне зависимости от его социального статуса и многочисленных возможностей маскировать свою интеллектуальную и творческую импотенцию.

Психология сегодня умеет вытаскивать на поверхность информацию, которую личность вольно или невольно скрывает. В этих случаях

завистник предстает завистником; злопыхатель — злопыхателем; черносотенец — черносотенцем; подхалим — подхалимом, — иными словами, психология умеет срывать маски, которые личность напяливает на себя в надежде скрыть свою подлинную сущность. Полагаю, что именно по этой причине все попытки возродить настоящую психологию, не ту, которая вынуждена была иллюстрировать философский «дайджест» из сталинского «Краткого курса истории ВКП(б)», а подлинную науку о человеке, механизмах его поведения, законах постижения прошлого, настоящего и будущего, закономерностях переживания и действия, встречаются с большими трудностями.

Недавно на семинаре по юридическим знаниям для руководящих работников университета мне довелось выслушать очень толковое, на мой взгляд, выступление декана юридического факультета. Он говорил об оптимизации систем управления, о необходимости вести исследования в этом плане, о необходимости привлечь к исследованиям в этой области психологов. Но дело в другом, парадоксальное то, что присутствующие на занятии представители администрации университета дружно закивали головами в знак согласия. Быть может, они не отдавали себе отчета в том, что рубят сук, на котором сидят. Ведь если четко заработает целеобразная управленческая система, некоторые столоничальники лишатся половины своего войска, а может и своей должности. Исчезнет необходимость что-то подсчитывать, измерять, контролировать, а главное — возможность снимать свои маленькие, но постоянные пенки с педпрактики, других теннисных уголков учебного процесса, создавать информационный шумок, определенный «имидж» вокруг той или иной кафедры, который становится достоинством высших иерархов университетской администрации со всеми вытекающими отсюда последствиями.

Однако, вернемся к нашим баранам. Я не собираюсь характеризовать современное состояние психоло-

гической науки в СССР, меня больше беспокоит ее состояние в нашем университете, вернее, условий, в которых она вынуждена существовать. Полагаю, что ее университетский путь — это путь деградации. Достаточно вспомнить, что будучи некогда (более ста лет тому назад) одним из ведущих центров психологической науки в России (здесь Н. Н. Ланге была организована одна из первых лабораторий экспериментальной психологии; И. М. Сеченов высказал здесь наиболее ценные суждения о психологической науке; здесь начинал свою деятельность выдающийся советский психолог С. Л. Рубинштейн), психология в ОГУ сегодня влечит жалкое существование.

Предлагаю всем желающим совершить экскурсию в лабораторию кафедры психологии. Перед глазами посетителя предстанет грязный подвал, в котором трудно дышать, к тому же со зловещим постоянством заливаемым нечистотами. Из лабораторного оборудования больше всего привлекают чудом сохранившиеся со времен Н. Н. Ланге приборы, все остальное, собранное «с бору по осенне», не выдерживает самой снисходительной критики. Именно здесь кафедра истощается проводить занятия со студентами; приобрести к исследованиям интересующихся проблемами психологии студентов; проводить занятия по социально-психологическому тренингу, семинары по методам активной социальной технологии; устраивать вернисажи; проводить «брифинги», «круглые столы» и пр.

Нами неоднократно ставился вопрос о необходимости иметь при кафедре психологии приличную, соответствующую статусу Одесского университета лабораторию; о выделении для этого соответствующего помещения, или, на худой конец, средств на ремонт нашего злосчастного подвала. Нам сурово отвечали, что помещений нет и денег на ремонт тоже. А между тем... в здании вновь отстроенного университета общепития открывається кооперативное кафе, где стоимость одного обеда такова, что позволить себе такую роскошь можно раз в месяц, а на долю рядового студента остается вареная колбаса под изящным названием «колбаса-фри».

О пренебрежительном отношении, я бы даже сказал, злостно — пренебрежительном отношении к моей науке в университете свидетельствует множество фактов. Вот некоторые из них. Я начал свою деятельность в Одесском университете с чтения лекций на историческом фа-

культете. Смело думать, они заинтересовали студентов. Во всяком случае многие из них изъявили желание работать в области психологии. Окрыленный этим обстоятельством, предложил им ряд тем, связанных с их специальностью. Вскоре я был обескуражен сообщениями студентов, которые, пряча глаза и смущаясь, заявили, что деканат препятствует им в выборе тем для дипломных и курсовых работ на «стыке» истории и психологии. В то время я решил, что это исключительный случай. У историков свои пороки. Тем более, что сделано это было весьма вежливо и корректно. Декан В. П. Ващенко сообщил, что я имею один из самых высоких рейтингов среди преподавателей факультета. Следующим факультетом, на котором я пытался развеять свои сомнения относительно положения психологической науки в университете, был филологический... Здесь поступили еще наглядней. Кафедра направила в деканат перечень исследовательских тем, по которым мы могли бы сотрудничать. В ответ — высокомерное молчание. Студентам, пожелавшим работать в области психологии «шершавым языком плаката» предложили заниматься своим делом. А если к этому добавить проведенное по классическим канонам недавнего прошлого блокирование участия кафедры в кампании по гуманизации университетского образования, то все сразу же становится на свои места. Я понял, — и здесь свои строго охраняемые территории для корифеев. Пожалуй, в этой связи стоит вспомнить о Совете университета, на котором всерьез обсуждалась проблема: может ли психология мешать науке. При этом члены Совета нехотя согласились с необходимостью чтения лекций по психологии для аспирантов как с неизбежным злом.

Завершить этот скорбный перечень мелких и больших, скажем так, неудач, полагаю, можно следующим. У всех сотрудников университета в памяти традиционное собрание коллектива перед началом учебного года. Председательствующий на этом собрании Л. Х. Калустьян, кстати, не самый плохой ученик школы коммунизма, пытаясь сдернуть меня с трибуны и свести к минимуму впечатление от моих рассуждений, весьма темпераментно воскликнул: «Работать надо!», «Арбайтен!».

Очевидно, по его мнению, работать — это значит пробиывать, выколачивать, домогаться, биться головой о бюрократическую стену, выбивать, иными словами, владеть всем арсеналом

средств, которые так пышно расцвели в период застоя и стагнации и которые мы сегодня так дружно осуждаем.

Боюсь, что эра вполне компетентных руководителей, у которых не нужно ничего выбивать, еще впереди. Сегодня же добиться успеха может только лишь тот, кто чувствует себя в коридорах власти как рыба в воде, кто знает все выходы и входы в служебных кабинетах.

Осмотревшись в Одесском университете, я пытался перенять способы достижения успеха у одного из своих коллег — этакого доморощенного Дейла Корнеги, которого, кстати, очень люблю за доброту, добродушие и порядочность. Скажем, при виде царственно шествующей «кавалерственной дамы» нужно сделать печальные глаза, губы бантиком и шаркнуть ножкой. Действует безотказно. Видит Бог, я пытался, но, увы... безрезультатно. Видимо, глаза уже не те, и ножка подкачала.

Все это было бы смешно, если бы не было так грустно.

Невольно возникают ассоциации с бессмертным творением Салтыкова-Щедрина «История одного города». Боюсь, что и. о. ректора профессор Н. П. Коваленко добьет-таки психологию. Его заявление о том, что кафедра психологии неprestижна, не вселяет глубокого оптимизма. Видимо, он не разделяет мысль о том, что университет должен прежде всего готовить кадры интеллигенции, а уж потом — физиков, химиков и прочих преподавателей.

На заре туманной научной юности я, пораженный психологичностью украинской классической литературы, исследовал психологические идеи И. Франко. Это дает мне право вспомнить о его стихотворении «Каменяр», где он восклицает: «Дупайте цю скалу!» Вот я и стараюсь. Тем более, что не вижу (за редким исключением) за своей спиной коллег, которые могли бы продолжить мою борьбу за психологическую науку в университете. «Налупать» как можно больше — вот моя задача. При этом очень надеюсь на помощь И. П. Зелинского, на проректора М. Н. Чеснокова, который, как мне кажется, понимает наши проблемы, на проректора Л. А. Ануфриева, который inferнально, но все же довольно благожелательно поглядывает в нашу сторону, и на всех тех, кто понимает, что без хорошей психологии университет больше нельзя.

И. БЕЛЯВСКИЙ,
профессор,
зав. кафедрой
психологии.

Белла ВЕРНИКОВА

СТИХИ О ЛЮБВИ

ТАНГО НА ТРОЛЛЕЙБУСНОЙ ОСТАНОВКЕ

Целуются, и рук не расплести.
Из ночи выйти в день они должны.
Пока не сказано «прости»,
не потеряй, не упусти...
как волосы душисты и нежны.

Мы тоже выходили поутру,
обласканы свечением ночным.
Родная, слов не подберу,
тебя я помню на ветру,
стелились волосы твои, как дым.

Целуются, не зная, что их ждет.
Тебя и наше утро не вернуть.
Троллейбус первый подойдет,
обыденная жизнь пойдет,
не ведаю, куда нам ляжет путь.

Целуются, и рук не расплести.
Из ночи выйти в день они должны.
Пока не сказано «прости»,
не потеряй, не упусти...
как волосы душисты и нежны.

Чувствительная к букве языка,
читала ты в подъездах выраженья,
в которых женщина и некие движенья,
несущие ей униженья,
соединились на века.

Ты выросла, а речь вокруг звучит
из уст шофера, старика, солдата,
и не стучит уже в висках от мата,
но сколько требуется уваженья,
и нежности, и добрых старых слов,
чтоб снять с себя коросту униженья,
довериться, вобрать любовь.

Мой лучший друг беседует с особой.
О ней бы нужен разговор особый,
зачем она в мои приходит сны!
Я слабой оказалась, слабовольной,
в служебной тяжбе битой больно,
и мучаюсь от собственной вины.

Мой друг, во сне особенно любимый
(что значит — без него не стоит жить).
особу эту назовет любимой
во сне. Я сплю, и горько сознавать
значение сна, и к стерве ревновать,
и в жертву службе друга отдавать.

Не вещий сон, а сон-уведомление
вобрал в себя беззвучное томление,
оно и сон — из родственных стихий,
поэтому так чувственно движенье
руки, и к лацкану прикосновение,
и реплики протяжны, как стихи.

РОМАНС

В городе ночь, еще ходят пустые такси,
частный машиновладелец нас тоже устроит,
вечер был наш, и нам не было плохо, спроси,
что заставляет грустить, что меня беспокоит.

Если заметишь и спросишь, плечами пожму.
Мне, благодарной за каждое нежное слово,
мне ли, уже занемевшей в безмужнем дому,
мне ли ответом обидеть тебя, неродного.

Ясно обоим, что нам не удастся себя
к редким счастливым, нашедшим друг друга, причислить,
но почему ты обнимешь меня, не любя,
так осторожно и мягко, что спугаешь мысли.

Жаль, что минуту, которая сблизила нас,
нечем продлить на далекое, долгое время.
Сядем в машину, по радио медленный джаз,
жизни доверимся, непредсказуемой всеми.

В дни отрешенного покоя,
все впереди и хватит сил,
отрадно легкою рукою
помочь тому, кто сердцу мил.
Забудешь рамки и приличья,
и что тебя не так поймут,
рассыплешь щедрый щебет птичий
в болезню тронутым дому,
без меркантильного расчета,
с которым свяжут твой приход,
а с мыслью, что воздастся —
кто-то
в твоё безмолвие придет.

Опять грозит нам скорбное увечье:
неуправляемый состав навстречу
другому движется в предсмертной дреме.
Какой поэт, в какой своей истоме
текущий бред трагически опишет,
и кто его борения услышит!
Мне, усомнившейся, сей страх знаком:
я чувствую во сне, как языком
ворочаю те блоковские строки,
где вызревают гибельные сроки.
В них смесь тоски и прелести словесной
полна любви сочувственно-небесной,
да и надежд, с годами не остывших —
он в гибели цветенье прозревал.

Мир корчился в крови и выживал,
подмяв людей, доверчиво погибших.

РАЗГОВОР ЗА ЧАЕМ (маленькая поэма)

...Что в наших разговорах!
Сброс давленья!
Но, видимо, дороже осмысленные
события, окрыляющих идей,
устоев неустойчивого быта...
здесь доброе участие открыто
выказывают, и с улыбкой,
с формулировкой четкой или зыбкой
толкуют о проблемах индивида.

1.
Как жаждет праздника душа, —
сказал возлюбленный в постели, —
не плачь, была ты хороша,
но мне тоскливо,
две недели я сам не свой,
все надоело,
ни до чего мне нету дела,
напьюсь, в Архангельск улечу,
поеду с братом на рыбалку, —
и губы теплые нашли
ее остывшие, и жалко
друг друга стало, и нелепым
им показалось расставанье,
и телом собственным, как хлебом,
они кормили расстоянья
от лун холодных до земли.

Погасла поздняя звезда,
они расстались навсегда.

2.
Она пришла унять обиду
к друзьям, и разговор по виду
был отвлеченный.

Друг сказал:
— Чем проще человек выходит
из отношений, тем к природе
своей относится честней.
Мы лицемерим перед ней,
перед собой, перед родными,
но можем ли мы быть иными,
воспитанные в родовой
традиции семьи и брака.
Один, наедине с собой
завоешь горько, и живешь по-прежнему,
сыскав в культуре лазейки,
чтоб своей натуре
дать послабления на грош.

Вчера поехал на вокзал
купить билеты, —
продолжал, чай разливая, —
там у кассы
стояла пара, лет за сорок.
В толпе, в крикливых разговорах
он сбнял так ее, что можно
сказать — облапил.

Осторожно
она подвинулась,
рука
к ней на плечо переместилась,
в глазах приветливость светилась,
смирняя норов мужика...

Да, ваша женская пластичность
формирует перл из кизяка.

3.
Пластичность, гибкость,
мягкость, нежность
и помогают нам снести
ту роковую неизбежность,
что суженый, любимый, он —
не суть единственный.

Еремен
сменяется в году четыре,
так появляется в квартире
любовник, муж, какой-то друг,
не лучше предыдущих двух, —
вступила в разговор жена.
Тянула на себе она
детей и дом на две зарплаты,
и, отдыхая вечером,
за разговором и чайком
вязала кофточку крючком. —

Нас не учили жить семьей,
но те наглядные примеры,
витающие как химеры
над женской психикой, они
и в наши популярны дни.
В них опыт женщины любой
отмечен непечатным словом,
и детем вымазан забор
переступающей каноны
замужней или разведенной.
Сегодня бабка во дворе
кричала — завели манеру
без мужа, так их мать, рожать.
Конечно, внучку содержать
непросто ей, пенсионеру,
но главное, противно ей,
что все не так, как у людей.
Ее печаль неутолима —
другая жизнь проходит мимо.
А сколько мы душевных сил
потратили, чтоб утрясти
глухих укладов представленья
с реальностью, чтобы возник
из доброты, любви,
стремленья понять друг друга
род уменья
щадить и возвышать родных.

Она легко подседа к мужу,
щечкой потерлась о плечо,
отрадно стало, горячо,
просторно, благостно к тому же.

Пареньке тел, в которых
дрожь
сменилась благодатью покоя,
венком словесным
не увянешь,
а только музыкой.
Такое
пареньке было нам дано,
когда тяжелое вино
любовь в тела переливала,
с движеньем тела оживала
душа и нимбом осеняла
то, что назвать немудрено.

Тысячекратно черешня
цветла.
Женщина счастлива
жизнью была,
не поправляя свои дела,
завтрашним днем не торгуя.
Слогом возвышенным
пренебрегла,
не отрекаясь от близости
и тепла,
английское слово «блоссом»
произнесла —
«цветение», родные глаза
целуя.

Как задевает доброта,
не столь уж частый дар
в мужчине,
и отношений простота,
неведомая ей доньше.
Разлука делает свое
и доброе, и злое дело,
переиначив для нее
то, что лишь краешком
задело.

Любовь, как сорная трава,
опустошает, тянет соки,
и сил не хватает оборвать,
и незачем, сама засохнет.

Обычай жить не торопясь
и в чувствах не спешить
нам позволяет утвердить
судеб взаимосвязь.
Есть мужество на то, чтоб
ждать,
и смелость на порыв,
и ощущаешь благодать,
себе не изменив.
Я женщина, мне доверять,
и руки опустив, пока
окликнут,

путь избрать,
спешащего простив.

ПИШИТЬ НАМ:

270057, Одеса-Центр вул.
Петра Великого, 2, держуні-
верситет, редакція газети «За
наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Ар-
мії, 24, 1-й поверх,
кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ:

Тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.